Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Beantwoording schriftelijke vragen

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	24 maart 2025
Portefeuille(s)	Grond en Ontwikkeling
Portefeuillehouder(s):	Zita Pels
Behandeld door	Grond en Ontwikkeling, 5.1, 2, e 5.1, 2, e @amsterdam.nl
Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen van de leden Garmy en Bakker inzake staalslakken (058/TA2025-000281)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 21 februari 2025 heeft het college schriftelijke vragen ontvangen van de leden Garmy (Volt) en Bakker (PvdD) inzake staalslakken (058/TA2025-000281). Onderstaand treft u de beantwoording van deze vragen aan.

Toelichting door de vragenstellers
Recentelijk is er toenemende bezorgdheid ontstaan over het gebruik van staalslakken als bouwmateriaal en de mogelijke negatieve effecten hiervan op het milieu en de volksgezondheid. Staalslakken, een bijproduct van de staalproductie, worden vaak toegepast in de wegenbouw en als funderingsmateriaal. Echter, onderzoeken wijzen uit dat het gebruik van staalslakken schadelijker kan zijn dan voorheen werd aangenomen.
Follow The Money schreef onlangs een artikel over PFAS en PFOS in het Amsterdamse Bos. Daarin werd ook gesproken over het gebruik van staalslakken in Amsterdam. In Amsterdam zijn staalslakken onder andere gebruikt bij de aanleg van fietspaden in het Amsterdamse Bos. Gezien de potentiële risico's die gepaard gaan met het gebruik van staalslakken, heeft de gemeente op 8 november 2023 een voorbereidingsbesluit[1] genomen dat een meldplicht instelt voor het toepassen van staalslakken en grondstabilisatie zonder voorafgaande melding.
Gezien het vorenstaande stellen ondergetekenden, namens de fracties van Volt en Partij voor de Dieren, op grond van artikel 84 van het Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen:

Het college kan de gestelde vragen als volgt beantwoorden.

1. **Kan het college een overzicht geven van locaties binnen de gemeente Amsterdam waar staalslakken zijn toegepast, met specifieke aandacht voor openbare ruimtes waar kinderen vaak komen en parken?**

Het is niet mogelijk om een sluitend beeld te geven van waar staalslakken zijn toegepast. Al sinds 1924 wordt in de omgeving van Amsterdam staal geproduceerd en zal het restproduct zijn gebruikt in bouwmateriaal of als verharding. Er bestaat geen registratieplicht voor het toepassen van bouwstoffen. Een registratieplicht en

registratiesysteem zou voor toekomstige toepassingen van bouwstoffen kunnen worden overwogen en zou ook voordelen hebben, maar brengt voor initiatiefnemers administratieve lasten met zich mee en kan daarmee circulair gebruik van grondstoffen ontmoedigen en ook voor de gemeente en/of de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD) extra kosten met zich meebrengen. Bekende toepassingslocaties zijn het Amsterdamse Bos en het Havengebied. In het Havengebied zijn de volgende toepassingslocaties bekend:

- Haparandadam
- Westpoint I & II (Ruigoordweg)
- Amerikahavenweg 32 (mogelijk bodemas)

2. Kan het college aanduiden op welke locaties zij de risico's het grootste inschat, bijvoorbeeld omdat daar relatief veel mensen komen?

Nee, dit is niet mogelijk omdat er geen sluitend beeld is te geven van waar staalslakken zijn toegepast.

3. Kan het college een overzicht geven van locaties in het Amsterdamse Bos waar staalslakken zijn gebruikt?

Ja, zie bijgevoegde plattegrond.

4. Zijn er bij de gemeente meldingen bekend van milieuschade of gezondheidsklachten die in verband worden gebracht met het gebruik van staalslakken op deze locaties?

Er zijn bij de gemeente geen meldingen bekend van milieuschade of gezondheidsklachten die in verband worden gebracht met het gebruik van staalslakken. Ook bij de GGD zijn geen meldingen binnengekomen die met staalslakken te maken zouden kunnen hebben.

5. Welke onderzoeken heeft de gemeente Amsterdam uitgevoerd of laten uitvoeren naar de milieueffecten van staalslakken op de bodem- en waterkwaliteit? Kunnen die gedeeld worden?

In afstemming met Sport en Bos, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD) en Grond en Ontwikkeling afdeling bodem, begeleidt het Ingenieursbureau van de gemeente een onderzoek naar de invloed van het gebruik van het product DUO-mix (Een verhardingsmateriaal met 85% staalslakken) op de kwaliteit van grond en grondwater nabij de wandelpaden in het Amsterdamse Bos. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. De verwachting is dat de onderzoeksresultaten eind Q2 van 2025 met de raad kunnen worden gedeeld.

6. Zijn er metingen verricht naar de uitloging van potentieel schadelijke stoffen uit staalslakken op locaties waar deze zijn toegepast? Zo ja, wat waren de resultaten?

Nee, er zijn op andere plekken dan nu in het Amsterdamse Bos, geen metingen verricht. Voor toepassingen in het Havengebied geldt een verplichting om 1 x per 6 jaar de hoogte van de grondwaterstand te controleren (en daarmee de ligging van de staalslakken boven het grondwaterniveau). De staalslakken liggen boven het grondwaterniveau.

De gemeente wil het gebruik van staalslakken beperken.

7. Wat zijn de specifieke criteria en voorwaarden die de gemeente hanteert voor het gebruik van staalslakken binnen haar grondgebied?

De gemeente hanteert de criteria zoals deze landelijk gelden, namelijk:

- Zorgplicht: Besluit activiteiten leefomgeving, artikel 2.11, waarin staat dat een zgn. milieubelastende activiteit geen significante milieuverontreiniging mag veroorzaken;
- Terugneembaarheid: Besluit activiteiten leefomgeving, artikel 4.1261, waarin staat dat zodra het werk waarin de bouwstof is toegepast zijn functie verliest, de bouwstof wordt verwijderd;
- Beoordeling potentiële kritische blootstelling (het risico als gevolg van een directe contactmogelijkheid op een locatie met intensief gebruik) en;
- Criteria zoals vermeld op het productcertificaat (waarbij een certificerende instelling beoordeelt of de bouwstof voldoet aan de eisen van de bijbehorende beoordelingsrichtlijn) waaronder: alleen toepassen op landbodem, niet toepassen in direct contact met grondwater, voldoende afstand tot oppervlaktewater, geen afstroming of uittreding van drainagewater op het oppervlaktewater, geen lozing van onbehandeld drainagewater op het riool of oppervlaktewater.

8. Hoe wordt toezicht gehouden op de naleving van deze criteria en voorwaarden bij projecten waarbij staalslakken worden toegepast?

Bij het melden van de toepassing van staalslakken wordt de locatie waar het wordt toegepast beoordeeld op geschiktheid (Kan voldaan worden aan de voorwaarden uit het antwoord op vraag 7, of staat bijvoorbeeld het grondwater te hoog?). Ook kan toezicht worden gehouden tijdens de uitvoering, de daadwerkelijke toepassing. Een nieuwe toepassing van staalslakken op dezelfde wijze als dat is gebeurd in het Amsterdamse Bos zou bijvoorbeeld niet goedgekeurd worden. Wat echter niet inhoudt dat de gevolgen van de huidige toepassing zodanig zijn dat verwijdering nodig is. Voor het inwerkingtreden van de meldplicht was het juridisch gezien niet mogelijk voor de OD om voorafgaand aan het toepassen van staalslakken een controle af te dwingen of toepassing op de juiste wijze gebeurde. De OD raakte namelijk pas achteraf bekend met het feit dat de staalslakken waren toegepast. Dit wordt echter onder het huidige recht voorkomen door de meldplicht en het verankeren daarvan in het omgevingsplan (zie ook het antwoord op vraag 13).

9. Hoe gaat de meldingsplicht precies in zijn werking? Bij wie belandt de melding en hoe wordt hier opvolging aan gegeven? Welke rol kan de gemeente hier aannemen om het gebruik toch te voorkomen?

De melding vindt plaats via het (landelijke) Omgevingsloket. Op basis van de gegevens die de initiatiefnemer invult, (waar wordt toegepast, wat wordt toegepast) komt de melding binnen bij het juiste bevoegd gezag. Meldingen voor het toepassen van bouwstoffen op of in de landbodem binnen de gemeente Amsterdam (en Amstelveen) komen binnen bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Vanuit vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt

de melding inhoudelijk beoordeeld op de criteria uit het antwoord op vraag 7, voorafgaand aan de toepassing waarmee onjuiste toepassing wordt voorkomen.

10. Hoe werkt de gemeente Amsterdam samen met andere betrokken bestuurslagen, zoals bijvoorbeeld de Provincie Noord-Holland, in verband met de beperking of een verbod op het gebruik van staalslakken?

De regels voor het toepassen van bouwstoffen staan in het Besluit activiteiten leefomgeving paragraaf 4.123. Voor deze regels zijn gemeenten bevoegd gezag. Op advies van de OD heeft gemeente Amsterdam met een voorbereidingsbesluit, bovenop de landelijk geldende regels, aanvullend een meldplicht opgenomen in het omgevingsplan. De opzet en onderbouwing van de aanvullende decentrale regels is gedeeld met gemeenten in de regio en landelijk via OD-NL.

Een absoluut verbod is niet mogelijk: het betreft een gecertificeerde bouwstof en een verantwoorde toepassing is mogelijk mits wordt voldaan aan de criteria, genoemd in het antwoord op vraag 7. Zolang in Nederland staal wordt geproduceerd, ontstaan staalslakken. Als Nederland daadwerkelijk een circulaire economie wil is het van belang om een nuttige toepassing voor staalslakken te vinden die het milieu niet schaadt. De bestaande wetgeving biedt daarvoor het kader. Een verbod past niet in het streven naar een circulaire economie. Ook Provincie Noord-Holland kijkt op deze manier naar de toepassing van staalslakken.

11. In hoeverre sluit het gemeentelijk beleid aan bij de bevindingen van de Inspectie Leefomgeving en Transport[1] dat de huidige wettelijke regels de risico's voor mens en milieu onvoldoende afdekken?

Controle op de geldende regelgeving waarbij oog is voor de uitloogeffecten, wordt ondervangen door de meldplicht. Hierdoor kan er worden toegezien op de juiste toepassing van de materialen, waarbij rekening wordt gehouden met de effecten op onder andere de pH (zuurgraad) van het water in omliggende sloten, vermenging van staalslakken met de bodem en stofvorming op plekken waar intensief wordt gespeeld.

12. Is de gemeente Amsterdam op de hoogte van de gezondheidsproblemen die in Den Haag zijn vastgesteld met staalslakken? En is de gemeente zich ervan bewust dat Den Haag daarom op korte termijn meerdere locaties met staalslakken zal vervangen? Is dit iets wat het college ook overweegt te doen in Amsterdam (bijvoorbeeld bij de hoogste risicolocaties)?

Ja, het college is op de hoogte van het besluit van de gemeente Den Haag om halfverhardingen met Duomix niet meer toe te passen. De gemeente Den Haag heeft een aantal speelplaatsen en jeu-de-boule banen gesaneerd. Hierbij werd het product toegepast als losse korrels, waardoor sprake was van direct en intensief contact en daarmee een hoog blootstellingsrisico voor de gebruikers. Deze situatie

[1] https://www.ilent.nl/onderwerpen/bodemtoezicht/staalslakken

is niet vergelijkbaar met de wandelpaden in het Amsterdamse Bos. Het onderzoek zal uitwijzen of nadere maatregelen nodig zijn. (zie het antwoord op vraag 5).

13. Is de gemeente voornemens om, in navolging van het voorbereidingsbesluit van 8 november 2023, verdere stappen te ondernemen om het gebruik van staalslakken te reguleren of te beperken?

Het college hecht veel belang aan een goede grip op de toepassing van staalslakken, ook in de toekomst. Het voornemen de huidige meldingsplicht met een maatwerkregel onderdeel te maken van het omgevingsplan ligt sinds 19 februari 2025 ter inzage en zal in Q2 ter vaststelling aan de raad worden voorgelegd. Besluitvorming vóór 1 juli 2025 is van belang omdat een voorbereidingsbesluit na anderhalf jaar van rechtswege vervalt.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Zita Pels
Waarnemend wethouder Woningbouw en Stedelijke ontwikkeling